

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿۲۳﴾

وَأَذِّنْ لِرَبِّكَ فِي نَفْسِكَ نَضْرًا عَازِجَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ وَلَا تَكُن مِّنَ الْغَافِلِينَ ﴿۲۴﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَنْعَدُونَ رِبَّكَ لَا يَتَّبِعُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيَسْتَمِعُونَ لَهُ لَعَلَّ يَسْجُدُونَ ﴿۲۵﴾

است مرقوم مومنان را (۲۰۳) .
وچون خوانده شود قرآن پس گوش نهید
بسوی آن و خاموش باشید تا مهربانی کرده
شود بر شما (۲۰۴) .

ویادکن پروردگار خود را در ضمیر خود
بزاری و ترسکاری ویادکن پروردگار
خود را به کلام پست تر از بلند آوازی
بامداد و شبانگاه و مباحث از غافلان (۲۰۵) .
هر آئینه کسانی که نزدیک پروردگار تواند^(۱)
سر کشی نمی کنند از عبادت او و بیایگی
یاد میکنند او را و بتخصیص او راسجده می
کنند (۲۰۶) .

سوره انفال مدنی است و آن هفتاد و
پنج آیت و ده رکوع است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَسْتَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ فَأَتَقُوا

بنام خدای بخشاینده مهربان .
می پرسند ترا از غنیمت ها^(۲) بگو غنیمت

(۱) یعنی ملاء اعلی .

(۲) سوره انفال در قصه بدر فرود آمده است در آیات این سوره اشارت بوقائع این غزوه واقع شده از آن جمله آنست که مسلمانان در غنیمت مباحثه میکردند آنانکه غارت کرده بودند خواستند که تنها بر آن متصرف شوند دیگران خواستند که علی السویه قسمت شود خدای تعالی نازل ساخت که متصرف و مختار در غنائم خدا و رسول اوست و دیگری را درین باب دخل نیست آنچه اهل جاهلیت می کردند از استیثار غارت کننده به غنیمت باطل است بعد از آن حکم فرمود که غنیمت را پنج قسم باید کرد چهار قسم در میان غانمان قسمت کنند و یکی در بیت المال نگاهداشته به تصرف آن رسانند و این تصرف حق است و عطای اوست بغير دخل غارت کنندگان پس آیه "قل الانفال لله والرسول" محکم است غیر منسوخ .

ها خدا و رسول راست^(۱) پس به ترسید از خدا و به صلاح آرید صحبتی را که میان شما است و فرمانبرداری کنید خدا و رسول او را اگر مسلمان هستید (۱) .

جزاین نیست که مومنان آنانند که چون یاد کرده شود خدا بترسد دل‌های ایشان و چون خوانده شود برایشان آیات خدا زیاده سازند آن آیات ایمان ایشان را و برپروردگار خویش توکل میکنند (۲) .

آنانکه برپایمی دارند نماز را و از آنچه روزی داده ایم ایشانرا خرج میکنند (۳) .

این جماعت ایشانند مومنان به تحقیق ایشان را است مرتبه هانزدیک پروردگار ایشان و آمرزش و روزی نیک (۴) .

چنانکه بیرون آورد ترا پروردگار توازخانه تو به تدبیر درست و هراثینه گروهی از مسلمانان ناخوشنود بوند^(۲) (۵) .

خصومت میکردند با تو در سخن راست بعد از آنکه ظاهر شد گویا رانده می شوند بسوی مرگ و ایشان در آن می نگرند (۶) .

و (یادکن نعمت الهی را) آن گاه که خدایکی ازدو گروه را وعده شمامی داد که وی شمارا باشد و دوست میداشتید

اللَّهُ وَأَصْلِحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ①

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَجِلَّتْ قُلُوبُهُمْ
وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِمُ آيَاتُهُ زَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ②

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ③

أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَمَعْفُورَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ④

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ لَكَاذِبُونَ ⑤

يَجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ
وَهُمْ يُنظَرُونَ ⑥

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا لَكُمْ
وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ

(۱) یعنی متصرف در غنائم ایشانند و کسی دیگر را اختیار نیست والله اعلم .
(۲) مترجم گوید یعنی کاردر قسمت بروفق حکم خدا ست نه موافق آرزوی نفوس چنانکه بیرون آوردن تو به تدبیر درست بودنزدیک خدا برخلاف اراده والله اعلم .

که چیزی غیر از جنگ شمارا بود و می خواست خدا که ثابت کند دین حق را به فرمان های خویش و ببرد بنیاد کافران را . (٧)

می خواست ثابت کند دین حق را و بر طرف کند دین باطل را اگر چه ناخوشنود باشند گناهگاران (٨) .

آنگاه که فریاد می کردید در جناب پروردگار خویش پس قبول کرد دعای شما که من مددکننده شمام بهزار کس از فرشتگان از پس ایشان جماعت دیگر را آورده (٩) .

و ساخت خدا این مدد را مگر برای مژده و تا آرام گیرد بآن دل های شما و نیست فتح مگر از نزدیک خدا هر آینه خدا غالب با حکمت است (١٠) .

آنگاه که می پوشید شما را به خواب سبک بجهت ایمنی از نزدیک خود و فرود می آورد بر شما از آسمان آب باران تا پاک کند شما را بآن و ببرد از شما آلودگی شیطان و تابه بندد بر دل های شما یعنی ثابت دارد

وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَيِّقَ الْحَقَّ بِحُكْمِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ۝

لِيُخَيِّقَ الْحَقَّ وَيُطِيلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ۝

إِذْ تَسْتَعِينُونَ رَبَّكُمْ فَأَسْتَجِبْ لَكُمْ أَنْ تُهَيِّدُوا يَأْتِيَنَّ مِنَ الْمَلَايِكَةِ مَزِيدٌ فَيَنْ ۝

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُرْهَانًا وَإِلْمًا بِبِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا تَنْصُرُوا إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ۝

إِذْ يُضْعِفُكُمُ الْعَاسِ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَ كُفْرَكُمْ وَيُدْهَبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ۝

- (١) مترجم گوید درین آیات تعریض است بآن قصه که آنحضرت صلی الله علیه وسلم در غزوه بدر برای غارت کردن کاروان قریش متوجه شد و این خبر بکاروان رسید راه ساحل اختیار نمودند خلاص شدند ابوجهل که بمدد ایشان بالشکر گران از مکه بر آمده بود مقابل آنحضرت شد بعضی اصحاب میل بغارت کردن و جمعی قصد کارزار لشکر نمودند و مرضی آنحضرت جنگ با لشکر بود .
- (٢) یعنی یک هزار بودند بعد از آن سه هزار گشتند و بعد از آن پنجهزار شدند والله اعلم .

دلها را و محکم کند بآن پا هارا^(۱۱) .
 آنگاه که وحی می فرستاد پروردگار
 توبسوی فرشتگان که من باشمام پس
 استوارسازید مسلمانان را رعب خواهم
 افگند در دلهای کافران پس بزیند ای
 مسلمانان بالای گردن ها و بزیند از ایشان
 هر طرف دست و پای را (۱۲) .

این بسبب آن ست که ایشان خلاف
 کردند با خدا و رسول او و هر که خلاف
 کند با خدا و رسول او پس خدا سخت
 عقوبت است (۱۳) .

این را بچشید و بدانید که کافران راست
 عذاب آتش (۱۴) .

ای مومنان چون بهم آئید با کافران انبوه
 کرده پس مگردانید بسوی ایشان پشت
 هارا (۱۵) .

و هر که بگرداند بسوی ایشان آن روز
 پشت خود را مگر رجوع کنان برای جنگی
 یاپناه جویان بسوی گروهی پس هر آینه باز
 گشت بخشمی از خدا و جای او جهنم است
 و بد جای است (۱۶) .

پس شما نه کشته اید این جماعت را
 ولیکن خدا کشت ایشان را و تو (یا احمد)

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلِكَةِ أَنْ مَعَكُمْ فَتَبَيَّنُوا الَّذِينَ آمَنُوا
 سَالِقِينَ فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَالرَّعْبُ قَاصِرٌ مِمَّا قُورَى
 الرِّعَاقِ وَأَضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ۝

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ
 وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝

ذَلِكُمْ قَدْ وَفَّوهُ وَأَنْ لِّلْكَافِرِينَ عَذَابٌ نَّارٍ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذْ الْقِيَآمَةُ آتَتْكُمُ الْكُفْرُ وَالرَّحْمَةُ
 فَلَا تُؤْتُوهُمْ الْوَدَّاعَ ۝

وَمَنْ يُؤَلِّمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ
 أَوْ مُتَحَرِّفًا إِلَى قِتَالٍ فَقَدْ بَاءَ بِقَضِيْبٍ مِّنَ اللَّهِ
 وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ۝

فَلَوْ تَفَشَّرْتَهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ مَنَّاهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ

(۱) مترجم گوید درین آیات تعریض است بآن قصه که روز بدر مسلمانان تشنه بودند و محدث بودند آب نداشتند و ازین جهت و سوسه شیطان به خاطر ایشان راه می یافت خدای تعالی باران فرستاد و خواب سبک را بر چشم ایشان مسلط کرد تا اضطراب دل ایشان برطرف شد .

وَلَكِنَّ اللَّهَ رَحِيمٌ وَلِيُبَلِّغَ الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَغًا حَسَنًا إِنَّ اللَّهَ سَبِيغٌ عَلِيمٌ ﴿۱۰﴾

ذَلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنٌ كَرِيمٌ ﴿۱۱﴾

إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ الْعَقْبُ وَإِنْ تُدْهُوا فَهَوَّيْتُمْ لَكُمْ وَإِنْ تَعُوذُوا أَعُدُّوا وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ وَإِنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۱۲﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرِسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنَّهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿۱۳﴾

وَلَا تَوَلَّوْا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿۱۴﴾

نیافگندی^(۱) وفتیکه افگندی ولیکن خدا افگند تا عطا کند مسلمانان را از نزدیک خویش عطای نیکو هر آینه خدا شنود انا است^(۲) (۱۷) .

حال این ست و بدانید که خداست کننده است حیلۀ کافران را (۱۸) .

ای کافران اگر طلب فتح می کردید پس آمد به شما فتح و اگر باز ایستید پس آن بهتر است شمارا و اگر باز گردید (یعنی بنا فرمانی) باز گردیم^(۳) و دفع نکند از شما جماعت شما هیچ چیز اگر چه بسیار باشد .

و بدانید که خدا با مسلمانان است^(۴) (۱۹) ای مسلمانان فرمانبرداری کنید خدا و رسول او را و روی مگردانید از وی و حال آنکه شما می شنوید (۲۰) .

و مشوید مانند کسانی که گفتند شنیدیم و ایشان نمی شنوند^(۵) (۲۱) .

(۱) یعنی مشتِ خاک را .

(۲) مترجم گوید تعریض است بآن قصه که آن حضرت صلی الله علیه وسلم روز بدریک مشت سنگ ریزه بسوی کفار انداخت پس هیچکس از ایشان نه بود که چیزی از آن به چشمش داخل نشد و استقلال تازه به خاطر مسلمانان ظاهر شد و این تأیید غیبی بود .

(۳) یعنی بجزا دادن .

(۴) مترجم گوید تعریض است بآن قصه که ابو جهل روز غزوه بدر دعا کرد که بار خدایا هر که از میان این هردو گروه قاطع رحم است و دین باطل پیش گرفته است او را هلاک کن و به حقیقت متصف باین صفات ابو جهل و قوم او بودند .

(۵) یعنی مانند اهل کتاب که تورات خواندند و به زبان معترف شدند و بر آن عمل نکردند .

هر آئینه بدترین جنبنندگان نزدیک خدا
 کرانندگنگانند آنانکه درنمی یابند (٢٢) .
 و اگر دانستی خدا در ایشان نیکوئی البته
 شنواندی ایشان را^(١) و اگر شنوانیدی
 ایشان را حتماً روی میگردانیدند اعراض
 کنان (٢٣) .

ای مسلمانان قبول کنید خواندن خدا و
 رسول را چون بخواند شمارا برای آنکه
 زنده سازد شمارا وبدانید که خدا حائل
 می شود در میان انسان ودل او^(٢) وبدانید
 که بسوی او برانگیخته خواهید شد (٢٤) .

وبه پرهیزید ازفتنه که نه رسد بآنانکه
 ستم کردنداز شما به تخصیص^(٣) وبدانید
 که هر آینه خدا سخت عقوبت کننده
 است^(٤) (٢٥) .

ویادکنید (ای مهاجران نعمت الهی را)
 آن وقت که شما اندک بودید ناتوان
 شمرده در زمین یعنی درمکه می ترسیدید
 ازآنکه بر بایند شمارا مردمان پس جای
 داد شمارا یعنی در مدینه وقوت داد
 شمارا به نصرت خود و روزی داد شمارا
 از چیزهای پاکیزه تا شود که سپاسداری
 کنید (٢٦) .

إِنَّ شَرَّ الدِّينِ وَآبِ عِنْدَ اللَّهِ الضُّرُّ الْبُكْرُ الَّذِينَ
 لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٢﴾
 وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ
 أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٢٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا
 دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ
 الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَهُهُ مُخْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

وَأَقْوَامٌ فَتَنَهُمْ لَأُضِلُّوا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ
 خَاصَّةً وَعَاطِلُونَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٥﴾

وَأَذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ
 أَنْ يَتَخَفَتَكُمْ النَّاسُ فَاوَلَّكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِمْ وَزَرَقَكُمْ
 مِنَ الْأَرْضِ لَكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٦﴾

(١) یعنی لیکن ندانست .

(٢) یعنی عزیزمت اونسخ می کند .

(٣) یعنی بلکه عام بودشامت او والله اعلم .

(٤) وآن فتنه ظهور عقوبت بدعت است یاترك نهی منكر والله اعلم .

ای مسلمانان خیانت مکنید با خدا و رسول و خیانت مکنید امانت های يك ديگر را در حالیکه شما میدانید (یعنی مفسد آنرا) . (۲۷)

و بدانید که مال های شما و فرزندان شما آزمائش است و آنکه خدا نزدیک اوست مزد بزرگ (۲۸) .

ای مسلمانان اگر برترسید از خدا پیدا کنید برای شما فتحی را و در گذارد از شما گناهان شما را و پیامرزد شما را و خدا صاحب فضل بزرگ است (۲۹) .

و (یادکن نعمت الهی) آنگاه که تدبیرید کردند در حق تو کافران تا حبس کنند ترا یا بکشند ترا یا جلاوطن کنند ترا و ایشان تدبیرید می کردند و خدا تدبیر می کند گناست^(۱) (۳۰) .

و چون خوانده شود برین جماعت آیات ما گویند بتحقیق شنیدیم اگر خواهیم بگوئیم مانند این نیست این مگر افسانه پیشینیان . (۳۱)

و آنگاه که گفتند بار خدایا اگر هست این قرآن راست از نزدیک تو پس بیار بر ما سنگ را از آسمان یا بیار بر ما عذاب دردناک را (۳۲) .

و نیست خدا که عذاب کند ایشان را و تو میان ایشان باشی و هرگز نیست

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَحُونُوا
أَمْثَلَكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿۲۷﴾

وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُكُمْ فِتْنَةٌ وَإِنَّ اللَّهَ
عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿۲۸﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا
وَيُخْرِجْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ ﴿۲۹﴾

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ
أَوْ يَخْرُجُوكَ وَيَسْخَرُونَ وَيَسْمُرُونَ وَاللَّهُ
خَبِيرُ الْمَكْرِيِّينَ ﴿۳۰﴾

وَإِذْ أَتَى عَلَىٰ آلِهِمْ إِلْتِنَانًا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ
لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ
الْأُولَئِينَ ﴿۳۱﴾

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ
فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حَجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوِ اقْتُلْنَا
بِعَذَابٍ آخِرٍ ﴿۳۲﴾

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ

(۱) تعریض است بآن قصه که کفار در مکه جمع شده این رای می زدند .

مُعَذِّبِيَهُمْ وَهُمْ لَا يَسْتَعْفِرُونَ ﴿٣١﴾

خدا عذاب کننده ایشان و ایشان استغفار می کنند^(۱) (۳۳) .

وَمَا لَهُمْ آلَ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَآؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٢﴾

و چیست مرایشان را که عذاب نکند ایشان را خدا حال آنکه ایشان باز میدارند یعنی مردمان را از مسجد الحرام و نیستند سزاوار آنجا، نیستند سزاوار در آنجا مگر متقیان ولیکن بیشترین ایشان نمی دانند (۳۴) .

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصَدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٣﴾

و نیست^(۲) نماز ایشان نزدیک خانه کعبه بجز صفیر کردن و دستک زدن پس بچشیدای کافران عذاب را بسبب کافر شدن خود (۳۵) .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيَنْفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُجْرُونَ ﴿٣٤﴾

هر آئینه کافران خرج می کنند اموال خود را تا بازدارند مردمان را از راه خدا پس زود باشد که خرج کنند آنرا باز باشد آن خرج کردن پشیمانی برایشان باز مغلوب شوند و کافران بسوی دوزخ رانده شوند (۳۶) .

لِيُمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَاتِ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَيَجْعَلَ الْخَبِيثَاتِ بَعْضَهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكُمَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلُهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخٰسِرُونَ ﴿٣٥﴾

تا جدا سازد خدای تعالی ناپاک را از پاک و بنهد ناپاک را بعضی آن را بر بعضی توده سازد آنهمه را یکجا پس در آردش در دوزخ این جماعت ایشانند زیان کاران^(۳) (۳۷) .

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَدْنُوهُمْ أَعِفَّ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ

بگو کافران را اگر باز ایستند آمرزیده

(۱) یعنی سنت خدا آنست که تا پیغامبر در میان قوم باشد عذاب عام نمی کند و همچنین تا آنکه ایشان استغفار کنند عذاب نمی آید .

(۲) یعنی بعد هجرت حضرت سید البشر از میان ایشان .

(۳) یعنی در اصل استحقاق عذاب دارند لیکن بودن پیغامبر در میان ایشان مانع

بود و الحال مانع برخاست .

شودایشان را آنچه گذشت و اگر عود کنند پس هر آئینه گذشته است روش پیشینیان^(۱) (۳۸).

و کارزار کنید ای مسلمانان بایشان تا آنکه نه باشد هیچ فتنه (یعنی غلبه کفر) و باشد دین همه برای خدا پس اگر بازایستند از شرک (یعنی مسلمان شوند) هر آئینه خدا بآنچه میکنند بیناست (۳۹).

و اگر روگردانند^(۲) پس بدانید که خدا مددگار شما است نیک مددگار است وی و نیک یاری دهنده است (۴۰).

و بدانید که آنچه غنیمت یا فتید از کافران از هر جنس پس پنجم حصه اش خداراست و پیغامبر را و خویشاوندان را^(۳) و یتیمان و درویشان و مسافران را اگر ایمان آورده اید بخدا و بآنچه فرو فرستادیم بر بنده خویش روزی که جدا شد حق از باطل روزیکه بهم آمدند دو گروه^(۴) و خدا بر همه چیز تواناست^(۵) (۴۱).

وَأَنْ يَعُوذُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿۳۸﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ بِِلَهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿۳۹﴾

وَأَن تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿۴۰﴾

وَأَعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِن شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِن لِّلسُّؤْلِ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِن كُنْتُمْ مِنْهُمْ يَأْتِ اللَّهُ وَإِنَّا نَكُونُ أَعْلَىٰ عَلَىٰ عِبَادِنَا يَوْمَ الْقُرْآنِ يَوْمَ اتَّفَقَ الْجَمْعُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۴۱﴾

(۱) مترجم گوید و این تصویر است حال کسی را که می خواهد جزو کل چیزی را باطل سازد و دفع کند .

(۲) یعنی از اسلام .

(۳) یعنی خویشاوندان پیغامبر را که بنی هاشم و بنی مطلب اند .

(۴) یعنی ایمان آوردند بآنکه بروز بدر نصرت نازل فرمود .

(۵) مترجم گوید چهار خمس غانمان را باید داد یک خمس در بیت المال نهاده بر پنج حصه قسمت بایک دیگر علی اختلاف المذاهب والله اعلم .

اگر ایمان آورید بآنچه فرورستادیم برینده خود آنگاه که شما بکناره نزدیک بودید و ایشان بکناره دورتر و کاروان پائین تر از شما (یعنی بجانب دریا) و اگر بایکدیگر وعده جنگ مقرر می کردید البته اختلاف می نمودید در وعده لیکن جمع کرد تا بانجام رساند خداکاری را که کردنی بود تا هلاک شود کسی که هلاک شده است بعد قیام حجت و زنده ماند کسی که زنده شده بعد قیام حجت و هر آئینه خدا شنو اداناست^(۴۲) .

آنگاه که بنمود خدا ایشان را به تودر خواب تواند کی و اگر بنمودی بتو ایشان را بسیار البته بزحی می کردید و بایکدیگر نزاع می نمودید در کار ولیکن خدا سلامت داشت یعنی از بزحی هر آئینه وی داناست بآنچه در سینه ها ست (۴۳) .

و آنگاه که به نمود به شما ایشان را چون روبرو شدید در چشمهای شما اندکی و کم نمود شمارا در چشمهای آنان تا بانجام رساند خدا کاری را که کردنی بود و بسوی خدا باز گردانیده شوند کارها (۴۴) .

ای مسلمانان چون روبرو شوید با گروهی پس ثابت باشید و یاد کنید خدارا بسیار

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدَّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَى وَ الرِّكَبِ اسْفَلَ مِنْكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدْتُمْ لَخَشَفْتُمْ فِي الْبُعِيدِ وَلَكِنْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَنِ بَيْتِنَا وَيُبَيِّضَ مَنْ حَمَىٰ عَنِ بَيْتِنَا ۗ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۴۲﴾

إِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ فِي مَتَابِكُمْ قَلِيلًا وَكَثِيرًا لَّيْسَ فِي الْأَمْرِ وَلَكِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿۴۳﴾

وَإِذْ يُرِيكُمُ اللَّهُ إِذَ التَّقِيَمَ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ۗ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿۴۴﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿۴۵﴾

(۱) مراد از هلاک اصرار بر کفر است و از حیات مسلمان شدن و این که ایمان آورده اید بآنچه فرورستادیم برینده خود .

بود که شما رستگار شوید (۴۵) .

و فرمانبرداری کنید خدا و رسول او را و بایکدیگر نزاع نکنید که درین صورت بزدل شوید و برود دولت (وقوت) شما و شکیبائی کنید هرآئینه خدا باشکیبایان است (۴۶) .

و مباحثید مانند کسانیکه بیرون آمدند از خانه های خود از روی سرکشی و خودنمائی بمردمان و باز میدارند از راه خدا و خدا بآنچه می کنند دربر گیرنده است (۴۷) (۱) .

و آنگاه که شیطان بیاراست برای این کافران کردار های ایشان را و گفت هیچ کس از مردمان غلبه کننده نیست بر شما امروز و هرآئینه من مدد کننده ام شما را پس چون روبرو شدند هر دو گروه باز گشت شیطان برپاشنهای خود و گفت هرآئینه من بی تعلقم از شما هرآئینه من می بینم آنچه شما نه می بینید هرآئینه من می ترسم از خدا و خدا سخت عقوبت است (۴۸) .

آنگاه که می گفتند منافقان و آنانکه در دلهای ایشان بیماریست فریفته کرده است این مسلمانان را دین ایشان و هر که توکل کند بر خدا هرآئینه خدا غالب درست کار است (۴۹) .

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٥﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَرَأْيَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ حَكِيمٌ ﴿٤٦﴾

وَأَذْرَبْنِ لَهُمُ الشَّيْطَانَ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَغَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَكُمْ فَلَمَّا تَرَآءَتِ الْفَتَنَ تَنَكَّصَ عَلَى عَقِبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَى مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٧﴾

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هُوَ أَدِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَإِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٩﴾

(۱) درین حال ابو جهل و تابعان اوست .

و(تعجب میکردی) اگر می دیدی (ای بیننده) چون فرشتگان قبض ارواح کافران می کنند میزنند برویهای ایشان و برپشتهای ایشان (ومی گویند) بحشید عذاب سوزان را (۵۰) .

این به سبب آن کردار که پیش فرستاده است دستهای شما و بسبب آنست که خدا ظلم کننده نیست بر بندگان (۵۱) .

مانند عادت قوم فرعون و آنانکه پیش از ایشان بودند کافر شدند بآیات خدا پس گرفتار کرد خدا ایشان را بگناهان ایشان هر آئینه خداتوانا سخت عقوبت است (۵۲) .

این بسبب آنست که خدا هرگز نیست تغییر دهنده هیچ نعمتی که انعام کرده باشد آنرا بر قومی تا آنکه ایشان بدل کنند حالی را که در ذات ایشانست^(۱) و بسبب آنست که خدا شنوادانا است (۵۳) .

مانند حال کسان فرعون و آنانکه پیش از ایشان بودند دروغ شمرند آیات پروردگار خویش را پس هلاك ساختیم ایشان را بگناهان ایشان و غرق ساختیم کسان فرعون را و هر يك ستمگار بودند (۵۴) .

هر آئینه بدترین جنبنندگان نزدیک خدا آنانند که کافر شدند پس ایمان نمی

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ يَتَوَقَّى الَّذِينَ كَفَرُوا الْمَلَائِكَةَ يَتَرَبُّونَ
وُجُوهُهُمْ وَأَذْبَارَهُمْ وَذُقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿۵۰﴾

ذٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ آيٰدِيكُمْ وَاِنَّ اللّٰهَ لَيْسَ
بِظَالِمٍ لِّلْعٰلَمِيْنَ ﴿۵۱﴾

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوْا بِآيٰتِ اللّٰهِ
فَاَخَذَهُمُ اللّٰهُ بِذُنُوْبِهِمْ اِنَّ اللّٰهَ قَوِيٌّ شَدِيْدُ الْعِقَابِ ﴿۵۲﴾

ذٰلِكَ يٰۤاَنۡ لّٰهَ لَمۡ يَكۡ مُغَيِّرًا لِّعِمَّةٍ اَنۡعَمَّا عَلٰى قَوْمٍ حَتّٰى
يُغَيِّرَ وَاَمَّا يٰۤاَنۡفُسُهِمْ وَاِنَّ اللّٰهَ سَمِيْعٌ عَلِيْمٌ ﴿۵۳﴾

كَذٰلِكَ اِلٰى فِرْعَوْنَ وَاَلَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوْا بِآيٰتِ
رَبِّهِمْ فَاَهْلَكْنٰهُمۡ وَاَغْرَقْنٰ اٰلَ فِرْعَوْنَ وَاَكُلُوْا
كَانُوْا ظٰلِمِيْنَ ﴿۵۴﴾

اِنَّ شَرَّ الدّٰلِ وَاَلۡبِ عِنۡدَ اللّٰهِ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا وَهُمْ لَا يُؤۡمِنُوْنَ ﴿۵۵﴾

(۱) یعنی کفران نعمت را به شکر و معصیت را به طاعت .

آرند (۵۵) .

آنانکه عهدبسته ای بایشان بازمی شکنند عهد خودرا درهرمرتبّه وایشان پرهیزمنمی کنند^(۱) (۵۶) .

پس اگر بیابی ایشان را درجنگ متفرق سازه سبب کشتن ایشان آنان را که پس پشت ایشان باشند بود که پندپذیر شوند (۵۷) .

واگر بررسی ازگروهی خیانت را پس باز گردان بسوی ایشان عهد ایشانرا بنوعی که همه برابر شوند^(۲) هرآئینه خدادوست نمیدارد خیانت کنندگان را (۵۸) .

وباید که نه پندارند کافران که ایشان پیش دستی کرده اند هر آئینه ایشان عاجز نتوانند ساخت (۵۹) .

ومهیاسازید ای مسلمانان برای ایشان آنچه توانید ازتوانائی^(۳) وازآماده داشتن اسپان بترسانیدبان دشمن خدا را و دشمن خویش را وقومی دیگررا نیزبجزایشان شمانمی دانیدایشان را خدا میداند ایشان را^(۴) وآنچه خرج کنید ازهرچه باشد

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿۵۵﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ هُمْ فِي الْحَرْبِ فَإِذَا يُدْعُونَ مِنْ خَلْفِهِمْ يُعَلِّمُهُمُ يَدْعُونَ ﴿۵۶﴾

وَأَمَّا خِفَافٌ مِنْ قَوْمٍ عِثَانَةٌ فَيَبْغِيهِمْ عَلَى سَوَاءٍ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِبِينَ ﴿۵۷﴾

وَلَا يُحِبُّونَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَسَبَّحُوا لَهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ﴿۵۸﴾

وَأَعِدُوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَأَنْتُمْ يُوسُفُونَ ﴿۵۹﴾

اللَّهُ يُؤْتِي الْيَقِينَ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿۶۰﴾

(۱) مترجم گوید تعریض است بقبائل یهود که آنحضرت صلی الله علیه وسلم بایشان صلح کرده بودند وایشان وقت بعد وقت غدومی نمودند والله اعلم .

(۲) یعنی ملامت نقض عهد برشمالازم نیاید والله اعلم .

(۳) یعنی استعمال آلات جنگ مثل تیرانداختن .

(۴) یعنی اهل نفاق را والله اعلم .

در راه خدا تمام داده شود به شما^(۱) و شما ستم کرده نشوید (۶۰) .

و اگر میل کنند بصلح توهم میل کن بسوی آن^(۲) و توکل کن بر خدا هر آینه وی شنودا نااست (۶۱) .

و اگر خواهند که فریب دهند ترا پس کفایت کننده است ترا خدا همونست آنکه قوت داد ترا بیاری دادن خود و به مسلمانان (۶۲) .

و همونست آنکه الفت داد میان دل‌های ایشان اگر خرج می کردی آنچه در زمین است همه يك جا الفت نمی دادی میان دل های ایشان ولیکن خدا الفت افکند میان ایشان هر آینه وی غالب با حکمت است (۶۳) .

ای پیغامبر کفایت کننده است ترا خدا و کفایت کننده آنان را که پیروی تو کرده اند از مسلمانان (۶۴) .

ای پیغامبر رغبت ده مسلمانان را بر جنگ اگر باشند از شما بیست کس صبر کننده غالب شوند بر دوصدکس و اگر باشند از شما صدکس غالب شوند بر هزار کس از کافران بسبب آنکه ایشان گروهی هستند که نمی فهمند^(۳) (۶۵) .

وَأَنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْتَمِعْ لَهُا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿۶۰﴾

وَأَنْ تُرِيدُوا أَنْ يَخُذَ عَوْكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللّٰهُ هُوَ الَّذِي يُدْكِبُ بَصُورَهُ وَيَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿۶۱﴾

وَأَلْفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مِا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا آَلَفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَٰكِنَّ اللّٰهَ أَلَفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ ذُو جَلَدٍ ﴿۶۲﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللّٰهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿۶۳﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِا تَبَيْنَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ سَائَةٌ يَغْلِبُوا الْقَائِمِينَ الَّذِينَ كَفَرُوا يَا أَيُّهَا قَوْمِ لَا يَفْقَهُونَ ﴿۶۴﴾

(۱) یعنی ثواب او و الله اعلم .

(۲) مترجم گوید این امر برای اباحت است و الله اعلم .

(۳) مترجم گوید چون این آیت نازل شد واجب گشت ثبات با ده چندان از کفار بعد =

اکنون سبک ساخت خدا از سر شما ودانست که در میان شماضعفی هست پس اگر باشند از شما صدکس شکیبغالبا آیند بردو صدکس واگر باشند از شما هزارکس غالب آیند بردوهزار کس به فرمان خدا وخدا باصابران است (۶۶) .

سزاوار نه بود پیغامبری را که بدست وی اسیران باشند تاآنکه قتل بسیار بوجود آرد در زمین می خواهید مال دنیارا وخدای خواهد مصلحت آخرت را وخدا غالب باحکمت است^(۱) (۶۷) .

اگر نبودی حکم از خدایپیشی گرفته^(۲) البته میرسید به شما در آنچه گرفتید عذاب بزرگ (۶۸) .

پس بخورید از آنچه غنیمت گرفتید حلال پاکیزه وبترسید از خدا هر آئینه خدا آمرزنده مهربان است (شمارا) (۶۹) .

ای پیغامبر بگو آنان را که در دستهای شما اند از اسیران اگرداند خدا دردل شما نیکی البته بدهد شما را بهتر از آنچه گرفته شد از شما و بیامزد شما را وخدا

أَلَنْ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مَانَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مَا مَاتَينَ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَعْلَبُوا الْقَلْبَينَ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٦﴾

مَا كَانَ لِيُنْفِي عَنْكُمُ اللَّهُ جَنَّتَينَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَصَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٧﴾

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٨﴾

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦٩﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي آيِنِكُمْ مِنَ الْأَشْرَئِئِ إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا آخَذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٧٠﴾

= ازان منسوخ شد بوجوب ثبات در مقابله دوچند والله اعلم .

(۱) مترجم گوید صحابه از اسیران بدر فدا گرفتند باجتهاد خویش و مرضی نزدیک خدای تعالی قتل اینجماعت بود لیکن چون بنص صریح ممنوع نشده بود عفو فرمود این آیت نازل شد .

(۲) یعنی حکم غیر منصوص و مقدر در لوح محفوظ والله اعلم .

امرزنده مهربان است^(۱) (۷۰) .

واگر خواهند خیانت باتو پس هر آئینه خیانت کرده بودند باخدا پیش ازین پس قدرت داد ترا برایشان و خدادانا باحکمت است (۷۱) .

هر آئینه آنانکه ایمان آوردند و هجرت کردند و جهاد نمودند بمالهای خود و جانهای خود در راه خدا و آنانکه جای دادند و نصرت کردند این جماعت بعضی ایشان دوستان بعضی اند^(۲) و آنانکه ایمان آوردند و هجرت نه کرده اند نیست شمارا از کارسازی ایشان هیچ چیز تا آنکه هجرت کنند و اگر مددطلب کنند از شما در کار دین پس لازم است بر شما یاری کردن مگر بر جماعتی که میان شما و میان ایشان عهد باشد و خدا بآنچه می کنید بیناست (۷۲) .

و آنانکه کافر شدند بعضی ایشان دوستان بعضی اند اگر نه کنید ای مسلمانان این کار را^(۳) باشد فتنه در زمین و فساد بزرگ (۷۳) .

و آنانکه ایمان آوردند و هجرت کردند و جهاد نمودند در راه خدا و آنانکه جای دادند و نصرت کردند این جماعت ایشانند

وَأَنْ يَّرِيدُوا إِخِيَانَتَكَ فَقَدْ خَالَوَاللَّهَ مِنْ قَبْلِ مَا كُنْ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلَيْهِمْ كَافٍ ①

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجَرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ الْأَعْلَىٰ قَوْمُ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ②

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ الْأَقْعُولُ تَنْ قَبْتُهُنَّ مِنَ الْأَفْئِصِ وَقَسَادًا كَيْدٌ ③

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوُوا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ

(۱) تعریض است بعباس بن عبدالمطلب .

(۲) یعنی مهاجر و انصار بایکدیگر باید که نصرت دهند و مواخات کنند .

(۳) یعنی دوستی را بایکدیگر .

مَغْفِرَةً وَرِزْقًا كَرِيمًا ﴿۷۴﴾

مومنان به حقیقت ایشان راست آمرزش و روزی نیک (۷۴) .

وآنانکه ایمان آوردند پس ازین وهجرت نمودند و جهاد کردند همراه شماین گروه نیز از شماسست و خویشاوندان بعضی ایشان نزدیک تراند به بعضی در حکم خدا^(۱) هر آئینه خدا همه چیز داناست (۷۵) .

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْ بَدُوِّ وَهَاجِرُوا وَجِهْتُمْ وَأَمَعَكُمْ فَأُولَئِكَ مِنكُمْ وَأُولُو الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿۷۵﴾

سوره توبه مدنی است و آن يك صلوبيست
ونه آيت وشانزده ركوع است

قطع معامله است از جانب خدا و رسول او از آنانکه عهد بسته بودید بایشان از مشرکان^(۲) (۱) .

بِرَأْيِهِ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿۱﴾

پس سیرکنیدای مشرکان در زمین چهار ماه و بدانید که شما عاجز کننده خدا نه باشید و بدانید آنکه خدارسواکننده کافران است (۲) .

فَيَسْخَرُونَ فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَلِمُوا أَنَّهُمْ عِندَ اللَّهِ مُخْزَوْنَ ﴿۲﴾

وخبیر رسانید نست از جانب خدا و رسول او بسوی مردمان روز حج بزرگ که خدا بیزاراست از مشرکان و رسول اونیز

وَأَذَانٌ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَهُوَ خَيْرٌ

(۱) یعنی صله و توارث میان اهل قرابت که اصحاب فروض و عصبات اند لازم است و الله اعلم .

(۲) مترجم گوید سال نهم حضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم علی مرتضیٰ را در موسم حج فرستاد تا عهد مشرکان را براندازد الّا چهار ماه ایشان را فرصت داد تا در امر خود تأمل کنند مگر دو فرقه بنی ضمیره و بنو کنانه که خیانت در عهد نکرده بودند پس خدای تعالی عهد ایشانرا تامیعاد آن مقرر داشت و تا ندا کند که بعد ازین هیچ مشرک بحج نیاید و هیچ برهنه طواف کعبه نکند و اوائل سوره برآه بایشان برخواند و الله اعلم .